

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАПИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном стану, у Новом Саду.

ПЕРА СЕГЕДИНАЦ.

(Српштак.)

Из те трагедије, која се данас приказује у нашем позоришту први пут, доносимо још призор, у ком Јула исповеда мајци својој Мари, да је Милан Текелија испросио.

То је једно од најлећших присојних места у трагедији.

(Улази Мара и Јула.)

Мара.

Па кад је било, како? — Пritchaj све!

Јула.

Је л' скоро, мајко, Ђурђев дан?

Мара.

А што?

Јула.

Је с' чула песму Ђурђев-данову?
Синоћ је пев'о Милан у колу.

Мара.

Да чујем, рано.

Јула.

Ево, мајко, чуј:

„Никла Јула из румена ђула,
сва ми чула миљем обасула;
узбр'о б' је Ђурђеву на подне,
моја ружа ваљда нема бодље.“

Мара.

Све лепо, али —

Јула.

Није лепо зар?

Мара.

Ал' то још није, ћерко, просидба.

Јула.

Ох, знам, да није, мајко, добро знам;
но и то би ми среће било дост!

Ал' после кола каз'о ми је још,
— увамтила сам сваку речицу:

„Јеси л' ме чула, ружин пупољче?
„Јеси л' ме чула и разумела: —

„О Ђурђеву-дну просио бих ја
у мајке руже лепи пупољак? —
„Замоли је; умилостиви је,
да пупољак уз мене привије!“

Мара.

У мајке руже? — Гле, несташка ти!
Удвар'о би се и матери већ.
Е, Ђурђево је скоро, дао бог, —
поштена кућа, ћерко, газдачка,
а стариј' брат је добар љуби муж:
Текелија је за те прилика,
свом душом дајем благослов ти мој,
а отац ти — —

Јула.

Мој родитељ, зар он — ?

Мара.

Не бој се, ћери, он ће пристати,
ал' мислим, знам —

Јула.

Зар мислиш, мајко, што?

Мара.

Замишљен ми је нешто, забринут,
за скупштину се спрема крупна ствар;
пре скупштине не диражмо га још,
тренутак један може незгодан
помрачити нам свег живота дан;
не бунимо га, да нас не кара,
и 'нако ће још данас бити збор.

Јула.

Ох, немој, мајко, дугачак је дан!

Мара.

Разумем те, но стрп' се, дијете!
Пренаглићеш, из узде у Будим!

Јула.

Зар моје трпње није доста још?

Мара.

Да с' ниси већ обрекла Милану?

Јула.

Ох, мајко, нисам! Годин' дана већ
неугодном се патим нагодом,
нагађајући удварања му смрт;
па сад, кад рече жељну исповест,
ни погледати не смедох га ја,
већ утекох у стидном зазору
сакривајући слабог срца мах.

Мара.

То није било добро, дијете:
сиромах момак може мислит' зло.

Јула.

Он зло да мисли? Ох, он добро зна,
ја мислим већ да знаде део света.

Мара.

Будало једна! Ни ја не знадох,
а она мисли, зна је читав свет.
Но стрпи се, колико до вече,
док данашња прохуји скупштина,
разложит' морам баби целу ствар,
па сутра ћемо твоме Милану
поручити, да спрема просни дар.
Ал' хајд'мо сад, купе се људи већ,
уклонимо се мушком жагору!

Јула.

Ох, хвала, мајко, хвала, рођена!

За мало после одласка њихова, долази Милан
Текелија и говори себи:

Заједају ме, ругају ми се,
сав свет је мени подсмеј, поруга,
и поглед сваки, камо л' свака реч!
Ох, поглед, поглед! Да сам остао слеп,
од милокрвна прва гледа јој,
од опсене смејутка њезина,
бар ових не бих вид'о погледа,
ни помрчине осмејака тих! —

Ох, та да ме је погледала бар!
Бар један врачак жарке зенице
несуђенке ми, неверенице!

Из отог зрачка градио бих мост
За среће своје рајску вечитост.

Ал' ни тог дарка, ни те понуде!

Па, поносита благом обилним,
ни примит' не хте просна гледа мог,
већ утече, ох, мучки нестаде! —
Па сад још оцу да повлађујем,
па да ми кажу: „Сује, сује труд,
удварање бадава, не ће те!“ —

Па ма ме већа кобна одлука
осудила на додијали мир,
одмахла рат у пусти недоглед,
подносити срамоте не ћу те,
не-не, не-не, тог не ће бити, не!

ЖИСТИКИ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Циганин“, позоришна игра у 3 чина, с певањем и
играњем, написао Е. Сиглигетија, посрбло Ј. М. Шимић,
за српску позоришну удесспо А. Хадић, музика од А. Мол-
чинског.)

У среду 20. Јануара о. г. давао се „Циганин“ по
други пут у овој сезони, те је и овога пута, као и свагда
до сад, врсноме интерпретују своме, Андрији Лукићу, на-
бавио признања и хвале, правога тријумфа, од кога је
подобар један део морао уступити симпатичној Ружици,
М. Рајковићу. Улоге су неке овом представом прешли
у друге руке и то од важнијих примио је Ружићевог
Ђорђа Барбарића, а Ракију Јеце Поповићеве Драгиња
Ружићка. У пркос приметној пидиспозицији изашао је
Барбарић лепо с Ђорђем на крај, а то му баш није тек
онако од по муке могло поћи за руком, ако није хтео
да превиди, ко му је био у улови претходник. „Бене-
рала над ћаволима“ Ракију пригрлила је својски Драгиња
Ружићка; па зато и јесте била то Ракија, да се од
ње спрома Макса, Јовановић, злу преплашио и збунио,
па ип знао није, да је жив.

Г.

ПОЗОРИШТЕ.

* (Народно позориште у Загребу.) (Свршетак.)

После савладаних запрека, т. ј. после како је Радо-
слав дознао, да Зорка није удата (како духовит расплет!),
увмут се и то двоје. И тако су се два добра пријатеља у
исти час заручила. Ја бих волио, да су оба у бунар скочила.

Осталих епизода не можемо причати, јер се бојимо, да
би нам читаоци ове ретке са свим забацили, ако их не би
цензура из здравствених обзира запљенила. Него одмах
питамо: може ли се у овите од овакова градива ство-
рить достојан драмски песмотвор?

Истина, морао би човек бити филистар, и то фили-
стар од начела, дакле двоструки филистар, кад му не би
многе, неодложиве комичне ситуације у тој драми изма-
миле доста и срдачна смеха. Мислимо, да се ове ситуа-
ције и из овог мршавог извода могу наслутити. Но
какав је хумор тих комичних ситуација? То је управо
меродавно за саму драму. Не равна се овде ситуација
по јединственом чину, него на против сва досетка, сав
чин извије из ситуација. То није нити правилно, а камо
ли духовито.

Речју, ова драма има само једну погрешку, али велику: писао ју је Немац. То нам доказују осим садржаја најпротусловнија својства свих њевиних особа, које немају ни сталног обележја ни ѡудске физиотномије, али су пуне немогућности, невероватности и чудеса, а још чуније сувишних речи. Фразе, доскочице, морали, — све то скоче, као да би дланом ударао о длан. Међе се, али брашина нема А тек женске! Чине нам се као на играчци, када оне бирају играче: оне си траже мужеве, и кога си изаберу, — тога добију! Није наша кривица, што „Вражје стене“ ицују нас освојиле.

Наши глумци играли су хвале вредно, те можемо цељу представу назвати добром. Но о деловању појединих спла смемо само с великим страхом писати, јер где је глумац на позоришту присиљен прикривати слабе стране лакрдија, ту његов посао престаје бити уметнички. Дужни смо споменути г. Мандровића, који је као обично показао, да се држи истине, природе, која једина на позоришту осваја; за тим гг. Милана, Фијана и Сајевића, који су (на част им буди речено) са својим недотераним улогама имали сувише послана, а најпосле гђиџе Краљеву и Фрајденрахову, којима су само крила фалила да постану анђели. Али на жалост:

... Не требам крила,
Дајте ми прут!⁴

* (Пародно позориште у Загребу.) „Pozor“ пише: „Фуршамболти“ од Ожијера и први појав гђе Ружићка-Строцијева у овој сезони, анали су пробудили понешто интерес у наше публике, те с тога смо видили синоћ позориште нешто мање правно него ли је то обично. О комаду и о глумцима не ћемо на широко даље разлагати, јер су нам добро познати и један и друга. Гласовити Ожије литеарни тајмас Димаса, Сардо-а, Фејзета, списатељ драма светскога гласа као „Les Lions rampantes“, „Le fils de Giboüey“ и т. д., знао је са својим Фуршамболтима створити дело, које ће у француској драмској књижевности трајно место одржати. Једва би човек веровао да је уз прилично сухопарни предмет, уз недостатак сваке близаве фразеологије, сваког навлаш траженог ефекта, могао списатељ својом оштром карактеристиком, својом неодољивом логиком чина и говора, а највише оном поезијом реалности, којом цели комад дишне, кроз 5 дугих чинова занети свако, и најчладније обичништво. Вештина пак састављања показује се у синоћњем комаду на висини класичне једноставности и највећега драмскога интереса. Речју Ожијерова драма достојна је списатеља, који је написа. — О синоћној представи морамо рећи, да је прилично лоша била. На нашем позоришту видили смо много бољих представа тога знаменитога дела. Наши глумци у колико год као солисте заслужују хвале, не мају неоцениве вештине створити малим средствима ваздуху целину. То се нарочито у Фуршамболтима оправда, и то у сценама књиговог живота, где свака речица, сваки минг глумца мора се сударити са значајнима цртама чина и осталих особа. С тога први, трећи и четврти чин, премда у подробностима добро представљени, пагледаху нешто расцепкани и успљени и где где у опреци са главном идејом целе драме. Од поједи-

них представљача напоменути нам је најпре г. Мандровића као Бернхарда и госпођу Сајевићку као његову мајку. Обоје беху изврсни. Вајски мир поморског лава, борба части и судбине, најсветија детинска и мајчина љубав и кајаље прошлих грехова — све то беше у потпуној смислу речи: ваљано схваћено и представљено. Једино би госпођу Бернхардову замолили, да буде нешто мало старија и нешто мање господски обучена. Призори међу тим ваљаним представљачима беху бурним плескањем поздрављени. Гђа Ружићка-Строцијева не може бројити Мају као своју најбољу улогу. Њезин темпераменат и њезина снага не одговарају иоју Креолке, али рутина и елегантација наше примадоне знаде је увек сретно извучи. Општинство је поздравило живим плескањем вредну уметницу, надајући се, да ће њеним доласком на позориште освакнути бољи дани нашој драми. Похвалити нам је и врло отмене и укусне тоалете наше уметнице. Госп. Фијан добар је Леополд, али није елегантан, а гђиџа Фрајденрахова беше на свом месту, права девојка наше доба. Папа Фуршамбо, г. Милан, био би управо изврстан, да га није тај вешти глумац нешто смушеним и превећ детињаствим представио. Ту ману може лако г. Милан исправити. О гђи Коларовићки не можемо ништа казати, јер је сувише кварила. Негодовање публике доказује нам, колико смо погодили, оцењујући глумицу у почетку сезоне.Mislimo, da bi i gđa Flider mnogo bolje takovu ulogu predstavila. Ulogu barona Rastiбулоa izveo je svestranii glumač, vredni naši Sajević, premda ne odgovara njegovom karakteru sa svim pristožno. Uspex celog komada beshе iначе kao uvec potpun, narocito divotni peti čin znao je zaneti naše opštinство.“

* (Народно позориште у Загребу.) „Nar. Nov.“ пишу: „Пре неки дан приказала се по новој лакрдији „Рајхмилерови“ са најбољим успехом: По што смо већ пре више година оценили драму, а не давно њену представу на нашој позорници, не сматрамо се повзаним овај пут ни о једном ни о другом говорити. Вечер беше у осталом са свим угодна, те можемо изрећи ошту хвалу свима суделачима наше драме. — Међу осталима занимљивостима те вечери догодило се, пет часака пре 8 сата и мали потрес, при ком је наше обичинство одржало сјајну победу над својим живицима. У тили час подиже се свака жива душа са свога седишта, штропот у дрвеним ложама, трка у партеру и неколико ускликах: „Лагано! лагано! — сећаше нас нехотице на страшну катастрофу у бечком Рингтеатру. И допста они, који нису осетили потреса (јер беше незнatan), у први мах морадоше помислити на пожар! Чим је незнatan потрес минуо, клицаше обичинство једнодушно: „Даље, даље!“ нашим глумцима, који су при отвореном гледалишту услед бурнога тренутка морали замукнути. И играло се даље. Свако се вратило на своје место, те се смејао као и пре веселости наших позоришних весељака. У недељу глумила се по други пут у овој сезони „Шоншон“ са прејашњим, доста повољним успехом.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

41. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

ПРЕ ПОЛАСКА ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ НА ПУТ ПОСЛЕДЊА ПРЕДСТАВА.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 26. ЈАНУАРА 1882.

П Р В И П У Т:

ПЕРА СЕГЕДИНАЦ.

ТРАГЕДИЈА ИЗ ПОВЕСНИЦЕ СРПСКЕ У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ДР. Л. КОСТИЋ, ЗА ПОЗОРНИЦУ
УДЕСИО А. ХАЦИЋ,

(Ова је трагедија добила од „Матице Српске“ расписану награду од 500 фор. а. вр. из
фонда накиног.)

ОСОБЕ:

Вићентије Јовановић, митрополит		Лукић.
Јаша Јамбрековић, секретар му		Добриновић.
Матула, повереник будимске општине		Р. Поповић.
Пера Јовановић Сегединац		Ружић.
Зака	капетани	Динић.
Ранко Текелија		Милосављевић.
Милан Текелија	заставници	Димитријевић.
Вукојић		В. Поповић.
Манастирлија, посланик будимски		Јовановић.
Секула Витковић, обер-капетан варадински		Барбарић.
Архимандрит Христијан		Банковић.
Изасланик грофа Баћанија		Станојевић.
Први часник		*
Први војник		*
Мођороши, кантор	мађарски	Рашић.
Силаши, пастор	завереници	Лазић.
Шебешћењ		*
Први судија		Добриновић.
Исусовац		Поповић.
Генерал, заповедник у граду Араду		Станојевић.
Мара, перина жена		Д. Ружићка.
Јула, перина кћи		М. Рајковићка.
Љубица, рођака митрополитова		Б. Хацићева.

Часници, војници, слуге, судије, осуђеници. — Доба: 1735-а година.

За овај комад зготовљена су нова одела и набављен је цео прибор уз њих.

Ко од наших поштованих претплатника жeli своје место задржати и за ову представу, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.